

अहभागीतामूलक संविधान ढय्केगु प्रक्रिया

नेपालय् अहभागीतामूलक संविधान निर्माण
सफू-मा:
१०

प्रकाशक

संवैधानिक संवाद केन्द्र

न्हपांगु संस्करण- २०६५ साल

प्रतिलिपि अधिकार © संवैधानिक संवाद केन्द्र सर्वाधिकार सुरक्षित दु । सामग्रीया श्रोत संवैधानिक संवाद केन्द्रयात न्हयथना गैरब्यावसायिक प्रयोजनया लागि थुगू सफूया छु नं ब्वति हाकनं पिकाय्गु वा भाय् हिइके फै । उगु हाकनं पिकाय्गु वा भाय् हिकूगु छगु प्रति संवैधानिक संवाद केन्द्रयात् विइमाली ।

साजसज्जा व मुद्रण

प्रिन्ट प्वाइन्ट पब्लिसिड, त्रिपुरेश्वर, येँ ।

फोन : ४२४९६७४, ४२४९६७५

मेगु खँ सिइकेत वा थुगु सफुया लागिं क्वय् न्हयथनातःगु थासय् स्वापु तैदिसँ :

संवैधानिक संवाद केन्द्र

स्वंगुगु व प्यंगुगु तँ, अल्फा वेटा कम्प्लेक्स, बुद्धनगर, येँ

टेलिफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६ / ४७८५४८६ / ४७८५९९८

ई-मेल : info@ccd.org.np

वेबसाइट : www.ccd.org.np

सहभागीतामूलक संविधान द्वय्केगु प्रत्रिक्या

सफू-मा: १०

सहस्रागीतामूलक संविधान द्यकैगु प्रक्रिया	१
संविधानसभा दैगु छु ?	१
सहस्रागीतामूलक संविधान द्यकैगु गजाःगु प्रक्रिया खः ?	२
संविधानसभाय संविधानया मस्यौदा च्यगु विधि छु ?	२
संविधानय जनभावना गथे पिउव्यके फे ?	३
संविधानयात अन्तिम रुप गथे बी ?	४
संविधानया मस्यौदा च्यबल्य जनसहभागिता थकाय्त छु गजाःगु विधि छ्यले फु ?	५
नागरिकतयगु योगदान संविधानसभां गथे सीकेफे ?	६
नेपालय संविधान द्यकैगु इतिहास गथे चं ?	६
संविधान द्यकैगु प्रक्रियाय गुगु तिथिमिति महत्वपूर्ण ?	८

सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु प्रक्रिया

सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् सकल नागरिकत छप्पं जुयाः राष्ट्रं फयाच्वंगु महत्वपूर्ण थी थी मुद्दा ज्यंकीगु संविधान दय्केत न्ह्यचिली । थजाःगु कुतः पूवंसा संविधानयात जनतां थःगु भाःपी अलय् थुकिं जनता जनताया दथुइ छधी जुइगु भाव थकयाः सरकार व जनता दथुया स्वापू क्वातुकी ।

संविधानसभा राज्यं न्हूगु संविधान दय्कीबलय् जनताया समर्थन क्वछीत छयलीगु छगू निर्वाचित निकाय खः । नेपालं न्हूगु संविधान दय्केगु भवलय् संविधानसभा गठन याःगु दु । संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् याय्माःगु छगू ज्या संविधान दय्केगु प्रक्रियाया खँ जनतायात थुइकाः थ्व प्रक्रियाय् इमित ब्वति काय्केत जनता दुथ्याःगु ज्याभवः न्ह्याकेगु खः ।

संविधान दय्केगु प्रक्रिया समावेशी याय्त संविधानसभां क्वय् न्ह्यथनातःगु मुद्दाय् दुवाले माली ।

१. संविधानसभा धैगु छु ?
२. सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु गजाःगु प्रक्रिया खः ?
३. संविधानसभाय् संविधानया मस्यौदा च्वय्गु विधि छु ?
४. संविधानय् जनभावना गथे पिज्वय्के फै ?
५. संविधानयात गथे अन्तिम रुप बी ?
६. संविधानसभां जनताया संविधान खः धका गथे म्हसीकी ?
७. संविधान दय्केगु ज्याय् जनसहभागिता थकाय्त छु गजागु उपाय छयले फै ?
८. संविधान दय्केगु नेपाःया इतिहास गथे च्वं ?
९. संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् गुगु तिथिमिति महत्वपूर्ण ?

१. संविधानसभा धैगु छु ?

संविधानयात जनतां थः नालेफैगु खँ पक्का यानाः जनता व राज्यया दथुइ क्वातुगु स्वापु छुइत संविधान सभायात छयली । नेपालय् दैच्वंगु संक्रमणकालया व्यवस्थापन व संविधान दय्केगु थजागु ज्या याय्त दय्कुगु छगू प्रतिनीधिमूलक निकाय जूगुलिं संविधानसभा समावेशी जुइ । संविधानसभां कानुन भिंकेगु, राज्य न्ह्याकेगु व नेता ल्यय्गु ज्या नं याइ । नेपालय् संविधानसभाया

ज्या थथे हे जूग दु, छायाधा:सा थन थुक्रियात न्हूगु संविधान दय्केगु व व्यवस्थापकीय निकायया ज्या यायगु भाला नं व:गु दु ।

नेपा:मितसें २०६४ चैत २८ गते संविधानसभाया सभासदतय्त ल्यय् धुंकुसेली संविधान दय्केगु प्रक्रिया इमिसं थ: भा:पीगु स्थिति व:गु दु । संविधानसभाय् खुस: व छम्ह (६०९) दुज:त दु । दुज:तयगु पृष्ठभूमि स्वयवलय् मिसा, जनजाति, आदिवासी व धार्मिक समुदाय, दलित व लिउने ला:गु लागया प्रतिनिधित दुथ्या:गु थ्व निकाय पक्का हे समावेशी खनेदु ।

२. सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु गजा:गु प्रक्रिया थ्व: ?

संविधान देशया मू कानुन ख: । देशया फुक्क कानुन थुकी दिना च्वनी । थुकी सरकारया संरचना ज्या, कार्यविधि, अधिकार व जिम्मेवारी क्वछी । संविधानं नागरिक अधिकारयात नं थुइका: बी ।

सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु प्रक्रियां नागरिकतय्के संविधान थ: भा:पीगु भावना थकायगुया नापं देश भिकेगुली थ:पिं दुथ्या:गु वा: चाय्की । थ्व प्रक्रियां जनतायात संविधानया भूमिकाप्रति सजग याका: गुवलें गुवले ल्यय्मा:गु मछिंगु विकल्पया खँ थुइकी ।

संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् सकल नेपा:मिया सहभागिता दय्मा धैगु तातुना: संविधानसभां प्रक्रियायात खुला यानात:गु दु । सन् २००८ या नोभेम्बरय् संविधानसभां कार्यविधि नियमावलि २०६५ दय्कल उकिं संविधानया मस्यौदा दय्केगु थी थी समिति दय्केगु, संविधानसभाया व्यवस्थापकीय ज्या व्याख्या यायगु व संविधान च्वय् सिधय्केगु तिथि क्वछय्गु दु । सन् २००९ या मार्चय् सभासदतय्सं महत्वपूर्ण मुद्दाय् नेपा:मितयगु दृष्टिकोण सीकेत देन्यंक चुनाव क्षेत्रय् चा:हिला वल । सभासदतय्सं इमित न्त्यस:मा: जाय्के वीगुया नापं इपिलिसे संवैधानिक मुद्दाया खँय् अनौपचारिक सहलह व्याकल । संविधानसभां जनतालिसे जुगु थजागु सहलहलय् व:गु सुझावयात संविधानया मस्यौदाय् दुथ्याकी । थथे दय्कगु प्रारम्भिक मस्यौदायात लिपा संविधानबारे सुझाव मुंकेत देन्यंक इनी । अन्तय, न्हूगु संविधान नालेगु वा नाला मकाय्गु धैगु खँ क्वछीत जनताया प्रतिनिधिया हैसियतं सभासदतसें उकी भोट तइ ।

(संविधानया ज्याभ्व: http://www.ccd.orgnp/pdf/NEW_CATimeline_en.PDF स स्वयादिसँ ।)

३. संविधानसभाय् संविधानया मस्यौदा च्वय्गु विधि छु ?

संविधानसभा नियमावलिं संविधानसभायात थ:गु मस्यौदा च्वय्गु व विधायिकी निकायकथं निता ज्या यायगु उजं व्युगु दु । नियमावलीं सहभागितामूलक संविधानया मस्यौदा दय्केत छ्गु संवैधानिक समिति व व्यक्तिगत अधिकार, संघीयता व छ्गु स्वतन्त्र न्यायपालिका थजागु

महत्वपूर्ण मुद्दा स्वयत् भिगू विषयगत समिति व स्वंगू प्रक्रियागत समिति दय्केगू प्रावधान तःगु दु । संवैधानिक समितिइ खुइछम्ह(६१) दुजःतं दुसा विषयगत व कार्यविधि समितिपतिकं पीस्वम्ह (४३) दुजःत दु । संविधानसभाय् प्रतिनिधित्व यानाचर्चिपि राजनैतिक दलयात वः कयाः समितिया दुजःत ल्यःगु दु । थथे याय्वलय् अल्पसंख्यक पुचः मिसा, आदिवासी जनजाति, मुस्मां व लिउने लाःगु लागायात दुथ्याकेगुली ध्यान व्युगु दु ।

संविधान च्वय्गु भाला संवैधानिक समितियात व्युगु दु । विषयगत समितिइ मलाःगु छुं नं महत्वपूर्ण मुद्दा संवैधानिक समितिया जिम्मेवारी दुने लाइ । दसुकथं संविधानया प्रस्तावना, संकटकालीन अधिकार व संशोधनया व्वति संवैधानिक समितिं च्वइ ।

संविधानया छुं व्वतिइ प्रारम्भिक मस्यौदा च्वय्गु भाला विषयगत समितिदुने लाइ । संवैधानिक समितिं थ्व फुकक व्वति मुंकाः छगू पूर्वगु धलः दय्की । विषयगत समिति थथे खः -

१. मौलिक अधिकार व निर्देशक सिद्धान्त समिति
२. अल्पसंख्यक व सीमान्तीकृत समुदायया अधिकार संरक्षण समिति
३. राज्यया न्हूधाः व राज्य शक्ति इनेगु समिति
४. व्यवस्थापिकीय अङ्गया स्वरूप क्वछीगु समिति
५. राज्यया शासकीय स्वरूप क्वछीगु समिति
६. न्यायप्रणालि समिति
७. संवैधानिक निकायया संरचना क्वछीगु समिति
८. प्राकृतिक स्रोत, आर्थिक अधिकार व राजस्व इनेगु समिति
९. सांस्कृतिक र सामाजिक ऐक्यवद्धताया आधार क्वछीगु समिति
१०. राष्ट्रिय हित संरक्षण समिति

विषयगत समितिं थःके लाःगु विषयवस्तुया अवधारणा-पौनापं प्रारम्भिक मस्यौदा प्रतिवेदन संविधानसभाय् लःल्हाइ । संविधानसभाया सुभावा व निर्देशन संवैधानिक समितिइ छ्वइ । थजागु सुभावा व निर्देशनया वः कयाः संविधानया मस्यौदा च्वय्गु ज्या संवैधानिक समितिया मू ज्या जुइ ।

समितिया व्याकक खं सीकेत http://www.can.gov.np/doc_folder/20CA%20RULES%20OF%PROCEEDURE_FINAL.pdf स तैतगु संविधानसभायाःविधि व्वनादिसं ।

४. संविधानय् जनभावना गथे पिज्वय्के फैं ?

संविधान च्वय्गुली छगू महत्वपूर्ण खं धैगु जनतायात दुथ्याकेगु खः । सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु प्रक्रियां नागरिकयात सक्रिय ढंगं दुथ्याकेगु, सरकारय् नागरिकतय्त दुथ्याकेगु, जनताया

संविधान् थः भाःपीगु भावना थकायगु अलय् थ्व ज्यायात वैधता वीगु ज्याय् बः वी । थ्व ज्या तालय् लाके फुसा थजागु प्रक्रियां नागरिकतयके संविधान भीगु खः धैगु भावनाया नापं थवंथवय् भी छप्पं जुइमाः धैगु भावना थहांवना राज्य व जनता दथइ स्वापु क्वात्तुइ ।

मेगु स्वंगू प्रक्रियागत समिति संविधान दयकीगु प्रशासकीय पक्षलिसे स्वापु दु अलय् थुकिं नागरिकतयगु सुभावा संविधान दयकेगु ज्याय् छयली । उगु समिति थथे खः -

१. नागरिक सम्बन्ध समिति
२. जनमत सङ्कलन व समन्वय समिति
३. क्षमता अभिवृद्धि व स्रोत व्यवस्थापन समिति

नागरिक सम्बन्ध समितिया मू ज्या संविधान दयकेगु प्रक्रियाय् नागरिकतयत् गथे उष्वः दुथ्याके फैं धैगु खः । थ्व समितिं फुक्क नेपाःमितयत् संविधानसभा व संविधान बारे सुचं वीगु ज्या याइ । संविधान च्वयगु ज्याया न्हापांगु चरणय् नागरिकतयगु दृष्टिकोण दुथ्याकेत नागरिक सम्बन्ध समितिं न्त्यसःमाः दयकुगु दु । संवैधानिक मुद्दाया खँय् सुभावा मुकेत सभासदतयसं व न्त्यसःमाः छयःगु खः । सन् २००९ या मार्चय् स्ववाः स्वयां उष्व इलय् देन्यंकया नागरिकतयसं उजागु द्वलद्वः न्हसःमाः जाय्का ब्यूगु खः । जाय्का ब्यूगु न्त्यसःमाः लिपा संविधानया मस्यौदा च्वःगु इलय् समितिया दुजःतयसं छयःगु खः ।

जनमत मुंकेगु व समन्वय समितिया मू भाला संविधानया मस्यौदायात संचारया थी थी हलज्वलनय् न्यंकेंगु खः । थ्व समितिं मस्यौदा संविधानया खँय् सार्वजनिक सुनुवाई, सेमिनार व कार्यशालाया ग्वसाः ग्वइ । थ्व बाहेक समितिं नागरिकतयके मुंकाः हःगु सुभावायात संविधानसभाय् छ्वइ ।

क्षमता थकायगु व स्रोत व्यवस्थापन समितिं संविधान दयकेगु प्रक्रियाया खँय् नागरिक व सभासदत् दथुइ खँलावल्ला ज्याभवःया ग्वसाः ग्वइ । समितिया मेमेगु ज्याय् संवैधानिक मुद्दाया खँय् अनुसन्धानात्मक अध्ययन यायगु संविधानसभा व थ्वया थी थी समितिंयात स्रोत सामग्री वीगु व स्रोत केन्द्र पलिस्था याना उकिया व्यवस्थापन यायगु खः ।

५. संविधानयात अन्तिम रूप गथे छी ?

नागरिकतलिसे सहलह यायधुंकाः जनतां ब्यूगु सुभावाया लिधंसाय् संवैधानिक समितिं संविधानया मस्यौदाय् हाकनं विचाः याइ । संवैधानिक समितिं मस्यौदा संविधानयात अन्तिम रूप वी धुंका अनुमोदन याकेत उगु मस्यौदायात संविधानसभाय् छ्वइ ।

अन्तरिम संविधानया धारा ७० स न्हूगु संविधान पारित यायगु ब्याक्क प्रक्रिया न्त्यथनातःगु दु । व धाराय् संविधानसभां न्हूगु संविधानया प्रस्तावनाया मस्यौदा व धारापतिकं पारित याकेमाः ।

संविधानसभाया मुक्कं दुजःया म्हतिनं स्वव्वय् निव्वः दुजःत च्वनाः छसलं संविधानया प्रस्तावना व धारा धारा पतिकं मतदान जूसा प्रस्तावना व उगु उगु धारा पारित जूगु ताय्की ।

सर्वसम्मति जुइमफुसा उगु मस्यौदाया खँय् सहमतिइ थ्यंकेत राजनैतिक दलया नेतात दथुइ सहलह जुइ । थथे सहलह जुइधुंकाः प्रस्तावना व धाराया खँय् हानं हानं मतदान जुइ । संविधानसभाया उपस्थित दुजःतयगु स्वव्वय् निव्व मतं प्रस्तावना व धाराया पँ लिनाः मतदान जूसा उगु प्रस्तावना व धारा पारित जूगु ताय्की । थथे मजूसा प्रस्तावना व धाराया खँय् सहमति मजूगु ताय्काः मस्यौदा व धारा हाकनं च्वयगु ज्या जुइ ।

धारा १५७ य् राष्ट्रिय जनमत संग्रहया व्यवस्था नं दु । जनतां महत्वपूर्ण मुद्दाया खँय् जनमत संग्रह यानाः मतदान याय्फु । यदि संविधानसभां संविधान पारित याय्गु ज्या राष्ट्रिय महत्वया खँ खः धका क्वछिउसा जनमत संग्रह याय्फु ।

संविधान पारित याय्गु विधिया ब्याक्क खँ सीकेत <http://www.supremecourt.gov.np/ic.pdf>. य् तैतःगु अन्तरिम संविधान स्वैदिसं ।

६. संविधानया मस्यौदा च्वय्छलय् जनसहभागीता थकाय्त छु गजाःगु विधि छ्यले फु ?

सहभागीतामूलक संविधान दय्केगु प्रक्रिया दय्केत जनशिक्षा व परामर्श अभियान मदय्कं मगाः । थ्व भ्वलय् जनतां अभ थुइका व ब्वति कयाः ग्वहालि याय्गु विधि क्वय् न्ह्यथनातःथें खनेदुः ।

- » थी थी भासं संविधानया मस्यौदा
- » जनसाधारणया सर्वेक्षण व न्ह्यसःमाः
- » सार्वजनिक सुनुवाइ, नापलाय्गु व चाकःलि खँल्हावँल्हा
- » टेलिभिजन व रेडियो ज्याःभव व विज्ञापन
- » पत्रपत्रिकाया च्वसु व विज्ञापन
- » गाँ गामय् लँय् प्याखँ व हुला प्याखँ क्यनेगु
- » वेबसाइट ज्याभवं

मेमेगु राज्यं अन्तरराष्ट्रिय पक्ष दसुकथं युरोपेली संघ, संयुक्त राष्ट्र संघ व गैर सरकारी संस्थायात साभेदारकथं संविधानया खँय् जनतायात शिक्षित याय्गु ज्याय् सहभागी याःगु दु । व प्रक्रियाय् पारदर्शिता उप्वय्केगु व जनताया सल्लाह आत्मसात याय्त अन्तरराष्ट्रिय व राष्ट्रिय साभेदारत लिसेया सहकार्यं छगू लवः काय्फैगु संयन्त्र जुइफु ।

७. नागरिकतय्गु योगदान संविधानसभां गथे सीकेफै ?

संविधान दय्केगु ज्याय् नागरिकतय्गु सहभागिता अनिवार्य जुइ । राष्ट्रया संविधान दय्केगुली सहभागितां जनतायाके थःगु धैगु (स्वामित्वपन) भाव पिज्वइ अलय् थी थी जातजाति, आदिवासी व धार्मिक पुचः जुयाः देश दय्केगुली तिवः वी ।

जनसाधारणयात इमिगु राय वा विचारय् ध्यान ब्युगु स्वयत् संविधानसभां ब्युगु राय वा विचारय् छु गजागु ज्या यानाच्वंगु दु धैगु खँ जनतायात थुइकेमाः । संविधानसभां जनताया योगदानयात हनेत थी थी पलाः छीफु -

- » थी थी पत्रपत्रिका व वेबसाइट संविधानसभाय् विचार जुयाच्वंगु सुभावा पित्थनेगु ।
- » सुभावा मुंकेगु प्रक्रिया, वगु सुभावाया ल्याः व उगु सुभावायात गथे छ्यल धैगु आदि खँयात प्रस्तावनाय् न्ह्यथनेगु ।
- » दकलय् बांलाःगु सुभावा न्ह्यब्वःपिं नागरिकतय् संविधानसभाया समितिइ वय्कःपिनिगु सुभावाय् खँ ल्हाय्त सःतेगु ।
- » संविधानसभाय् वःगु सुभावा गुलि दु उकिया ल्याः वाःपतिकया अद्यावधिक खँ सीके वीत संविधानसभाया वेबसाइटय् 'सुभावा सुचक' तय्गु ।
- » जिल्लां वःगु दकलय् बांलागु सुभावा व संविधानसभां व सुभावा गथे छ्यली धैगु खँया गवसाः गाविस पतिकं छवय्गु ।

दकलय् बांलागु सुभावा व उकियात छ्यलेगु गवसालय् सहलह याय्त वाःपतिकं टेलिभिजन व रेडियो ज्याभवः न्ह्याकेगु ।

८. नेपालय् संविधान दय्केगु इतिहास गथे च्वं ?

नेपालय् संविधान दय्केत्यंगु थ्व न्याक्वःगु खुसी खः । न्हापा न्हापा संविधान विज्ञतय्सं च्वःगु खः । इमिसं व इलय् संविधानसभा छ्यःगु मदु अलय् संविधान नं समावेशीकथं च्वःगु मदु । थथे जुगूलिं हे जुइमाः व थी थी संविधान ताः ईतक म्वाय् मफुत ।

नेपाल सरकार वैधानिक कानून २००४ (सन् १९४८) : राणा प्रधानमन्त्री पद्म शम्शेरं वि.सं. २००३ (सन् १९४७) दय् संवैधानिक सुधार समिति दय्का नेपाःया न्हापांगु संविधान दय्केत भारतं विज्ञत सःतुगु खः । नेपाल सरकार वैधानिक कानून २००४ (सन् १९४७) स निगू सदनया संसद पलिस्था याःगु खः । प्रधानमन्त्रीयात गाक्क अधिकार वियातःगु दु : वय्कलं छगू सदनया

दुक्व व मेगु सदनया बहुसंख्यक दुजःत नियुक्तिया नापं गुगुं नं विधेयकयात अस्वीकार याय्फु । थ्व संविधानया घोषणा जुइ न्ह्यव हे मोहन शम्शेरं पञ्च शम्शेरयात ख्यानाः लिना छुवल । थथे जूसां उबलयया राजनैतिक अस्थिरतां यानाः वि.सं. २००७ (सन् १९५०) दँय् वयाः मोहन शम्शेरं वि.सं. २००४ या संविधानया घोषणा याय्त बाध्य जुल ।

नेपाल अन्तरिम शासन विधान, २००७ (सन् १९५१): २००७ सालय् उबलयया जुजु त्रिभुवनं भारतीय विज्ञतलिसे जानाः नेपाल अन्तरिम शासन विधान २००७ दय्कुगु खः । थ्व संविधान भारतीय संविधानया लिधंसाय् दय्कुगु खः । थ्व अन्तरिम संविधानं देशया कार्यकारी, व्यवस्थापकीय व न्यायिक अधिकार जुजुया ल्हातय् तयाव्यूगु खः । थथे जूसां थ्व संविधानं राजकीय सत्ता काय्त संविधानसभाया चुनावया इनापं याःगु खःसां व चुनाव गबलय् हे मजुल । थुकिया अःखः जुजु त्रिभुवन व वयकःया उत्तराधिकारी जुजु महेन्द्रं वि.सं. २०१९ (सन् १९५९) या शाही संविधान मदय्कुतलेया दक्व सरकार दय्कावं वन ।

वि.सं. २०१५ या संविधान (सन् १९५९): थ्व संविधानं थी थी महत्वपूर्ण अधिकार जुजुयाके तैबिल । उबलयया सरकारयात जुजु महेन्द्रं २०१७ सालय् प्रधानमन्त्रीयात बर्खास्त यानाः संकटकालीन कानुन हयाः व संविधानयात निलम्बन याय् न्ह्यवया स्थितीतक च्वंगु खः । व पलाखं पंचायती व्यवस्था हयाबिल अलय् व व्यवस्थां व्यवस्थापकीय शक्ति जुजुयाके तयाबिल । २०३६ साल (सन् १९७५) तक राजनैतिक दलतय्त प्रतिबन्ध तयाबिल अबलय् जुजुं अर्धराजनैतिक व न्यायिक संरचनायानापं निर्दलीय राज्य व्यवस्थाया सिर्जना यात । थजागु शासकीय संरचना २०४६ सालया जनआन्दोलन तक च्वन ।

नेपाल अधिराज्यया संविधान २०४७ (सन् १९९०): देन्यंक न्यनावंगु विरोधं याना २०४६ सालय् उबलयया जुजु वीरेन्द्रं थी थी राजनैतिक दलयात तैतःगु प्रतिबन्ध चीकल अलय् कार्यकारी व व्यवस्थापकीय अधिकार नापंया अन्तरिम सरकार दय्केत स्वीकृति बिल । थी थी राजनैतिक दल व जुजुया प्रतिनिधित दुथ्याःगु संवैधानिक सुधार समितिं संविधानया मस्यौदा दय्कल अलय् जुजु वीरेन्द्रं २०४७ कार्तिक २३ गते (१९९० नोभेम्बर) व संविधानया घोषणा यात । थुकिं नेपालय् न्हापांखुसी बहुदलीय प्रजातन्त्र पलिस्था यात । २०५२ साल (सन् १९९६) य् माओवादीतसे समावेशी राज्य पलिस्था याय्त जनयुद्ध न्ह्याकल ।

नेपाःया अन्तरिम संविधान २०६३ (सन् २००७): गुबले उगु ईया जुजुया शासन विरुद्ध देन्यंकया विरोध ब्वज्यां याना विघटीत प्रतिनिधिसभाया पुनर्स्थापना व अन्तरिम सरकार दय्कल अलय् संविधान दय्केगु खँय् नेपाःया दकलय् लिपाया अनुभव २०६३ सालय् न्ह्याःगु खः । अन्तरिम सरकारं नेकपा माओवादीलिसे युद्धविराम संभौता व तःजिगु शान्ति संभौता यात । वयांल्यू विज्ञत दुथ्याःगु छ्गू अन्तरिम संविधान मस्यौदा समिति दय्कल अलय् उकिं नेपाःया अन्तरिम संविधान

२०६३ या मस्यौदा दय्कल । अन्तरिम संविधान पारित जुइ धुंका: खुक्व:तक भिंके धुंकुगु दु । अन्तरिम संविधान व थुकी जूगु संशोधन राजतन्त्र न्हंकेगु, संघीय राज्यया घोषणा व राष्ट्रपति (राष्ट्रप्रमुख) या व्यवस्था या:गु दु । अन्तरिम संविधान २०६३ स नेपालय् संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् लँ क्यनेत संविधानसभा दय्कुगु दु । २०६४ चैत २८ गते संविधानसभाया चुनाव धुंका: नेपालय् न्हापांखुसी संविधानसभा संविधान दय्केतं २०६५ जेठय् संविधानसभाया न्हापांगु बैठक च्वन ।

९. संविधान दय्केगु प्रक्रियाय् गुगु तिथिमिति महत्वपूर्ण ?

भदौ २०६६ तक नेपा:मितसें सीकेमा:गु संविधान दय्केगु ज्याया महत्वपूर्ण तिथिमिति थथे ख: -

२०६५ फागुन १५ गते निसें २०६६ जेठ ८ गते तक	विषयगत समितितसें थ:गु अवधारणा-पौया लिधसाय् संविधानया प्रारम्भिक मस्यौदा दय्की ।
२०६६ जेठ ९ निसें २०६६ कार्तिक २९ गते तक	संविधानसभाय् प्रारम्भिक मस्यौदाय् सहलह ।
२०६६ मंसिर १ गते निसें मंसिर ३० गते तक	संवैधानिक समिति संविधानया न्हापांगु मस्यौदा च्वइगु ।
२०६६ पुष १ गते निसें पुष ७ गते तक	संविधानया न्हापांगु मस्यौदाय् संविधानसभाय् सहलह ।
२०६६ पुष ८ गते निसें १५ गते तक	नेपाल राजपत्रय् न्हापांगु मस्यौदा पिथनेगु ।
२०६६ पुष २३ गते निसें माघ १५ गते तक	निगूगु चरणया जनपरामर्श शुरू
२०६६ माघ १६ गते निसें फागुन २२ गते तक	जनताया सुभाव मुंकेगु व उकी सहलह ।
२०६६ फागुन २३ गते निसें चैत्र ३ गते तक	सुभावया लिधंसाय् न्हापांगु मस्यौदाय् संशोधन ।
२०६६ चैत्र ४ गते निसें २०६७ जेष्ठ ७ गते तक	संविधानसभाया दुज:तसें भिंकेगु न्हापांगु मस्यौदाय् सहलह ।
२०६७ जेष्ठ ८ गते निसें १४ गते तक	संविधानया अन्तिम मस्यौदा दय्केगु व अनुमोदन ।

संविधानसभाया ज्याभ्व:या अद्यावधिक खँ सीकेत थन वियात:गु वेबसाइटय् स्वयादिसँ :

http://www.ccd.org.np/pdf/NEW_CA_Timeline_en.PDF

सफू-माःया खंय्

संविधानसभाया दुजःत व थ्व खंय् च्यूताः तइपिन्त संविधान च्वय्गु ज्यालिसे स्वापूदूगु आधारभूत खं थुइकेवीगु हे थ्व सफूमाःया तातुना खः । थ्व पिथना संवैधानिक लिच्चःयात बिस्कं पूर्वानुमान याइगु अवधारणा-पौ वा न्ह्यपौ मखु । थ्व सफूमाः यूएनडीपीया 'नेपालय् सहभागितामूलक संविधान दय्केत ग्वहालि' (एसपीसीवीएन) परियोजनाया ग्वसालय् नेपाःमि व अन्तराष्ट्रिय संविधानविद्पिनिगु मंकाः कुतःया लिच्चः खः ।

थ्व सफूमाः सुथां लाकेत थःगु प्रतिक्रिया व टिप्पणी बियादीत विशेष इनाप दु । फयांफति आपाः सुसूचित, प्रतिबद्ध व रचनात्मक सहलहयात तिवः वीगु खं पितवीफःसा थ्व पिथनाया तातुना पूवनी । ब्वमिपिनिगु थी थी रचनात्मक टिप्पणीया लिधंसाय् थ्व सफूयात भिंकाः न्हुगु संस्करणया नापनापं मेमेगु सफू नं पिथने फु ।

थ्व सफू-माःयात नेपाःया मू मू भाषाय् हीकेगु भवलय् तःजिक गुणस्तरं भय्वीकेत सम्बन्धित भाय् ल्हाइपिसं थुइगु पार्य्छि खंय्गुः छय्लेगु फक्व कुतः जूगु दु । खंय्गुःया ल्वःगु व पार्य्छि छय्लाबुलायात कयाः सम्बन्धित भाय् ल्हाइपिनिदथुइ लिपा लिपा सहलह जुइगु भलसा काय् । संवैधानिक संवाद केन्द्रया तातुना अजाःगु सहलहया पूर्वानुमान याय्गु मखसे थी थी भासय् ग्वहाली ज्वलं पिथनाः थुगु कुतःया समावेशिता व पहुँच अप्पय्केगु खः ।

संविधान चयुगु ज्यलिसे स्वापू दूगु थी थी विषयवस्तुयात कया: संवैधानिक संवाद केन्द्रं पिथनेत्यंगु व्वनेज्वलंया छव्व थ्व सफू ख: ।

सभासदत व थ्व खँय् च्यूता: तइपिन्त मू मू संवैधानिक अवधारणा व मुद्दाया सन्दर्भय् प्रतिबद्ध जुइकेगु थ्व पिथनामा:या तातुना ख: । नेपाली, मैथिली, भोजपुरी, थारु, मगः, तामाङ्ग, नेवा: थजा:गु नेपा:या मू मू भाय्या नापं अङ्ग्रेजी भासं नं थ्व सफूमा: पिथनेगु ग्वसा: दु । व्वनेज्वलंनापं न्यनेज्वलं (क्यासेट, डीभीडी) नं पिदंगु दु, अलय् थुंकियात अनलाइनय् नं तयात:गु दु ।

न्हापांखुसी थ्व पिथनाय् दुथ्याइगु विषयवस्तु थथे ख: - देय् व धर्म, सङ्घीय प्रणाली, संविधानय् मानव अधिकार, आदिवासी जनजातिया अधिकार, अल्पसङ्ख्यकतय्यगु अधिकार, सरकारया थी थी प्रणाली, स्वतन्त्र न्यायपालिका, विविधता व सामाजिक समावेशीकरण, स्थानीय स्वशासन व सहभागितामूलक संविधान दयकेगु प्रक्रिया ।

संवैधानिक संवाद केन्द्र

स्वंगुगु व प्यंगुगु तँ, अल्फा बेटा कम्प्लेक्स, बुद्धनगर, येँ
टेलिफोन नं. ९७७-१-४७८५४६६/४७८५४८६/४७८५९९८
ई-मेल : info@ccd.org.np
वेबसाइट : www.ccd.org.np

